

Jak rozliczać samochód w działalności gospodarczej?

Ewelina Dulęba - Kursy z księgowości

Część IX

Jak rozliczać samochód w działalności gospodarczej

- to musisz wiedzieć

AGENDA:

1. Wykup samochodu osobowego po leasingu w celu odsprzedaży - skutki w podatku dochodowym
2. Sprzedaż samochodu po wycofaniu z działalności
3. Konsekwencje podatkowe braku ubezpieczenia AC
4. Leasing samochodu osobowego - czy istnieje możliwość skorzystania z dwóch limitów 150.000 zł?
5. Samochód osobowy używany do celów mieszanych - jak ustalić przychód z tytułu odszkodowania?

1. Wykup samochodu osobowego po leasingu w celu odsprzedaży - skutki w podatku dochodowym

Rozpatrzmy sytuację wykupu samochodu osobowego z leasingu w celu odsprzedaży w dwóch wariantach:

- I. wykup na firmę,
- II. wykup na osobę prywatną.

Wariant I - wykup na firmę

Samochód wykupiony z leasingu staje się majątkiem przedsiębiorstwa i zostaje wprowadzony do ewidencji środków trwałych. Kosztem w działalności są comiesięczne odpisy amortyzacyjne. Często cena nabycia takiego samochodu nie przekracza kwoty 10.000 zł. W takiej sytuacji wydatek związany z wykupem samochodu można ująć bezpośrednio w kosztach uzyskania przychodów lub zakwalifikować go do środków trwałych i dokonać jednorazowego odpisu amortyzacyjnego.

Przychód ze sprzedaży takiego samochodu podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych w momencie sprzedaży (art. 14 ust. 2 pkt 1 ustawy o PIT). Nie ma tu znaczenia czas, jaki upłynął od momentu wykupu.

Warto wspomnieć, że w sytuacji, kiedy samochód podlegał amortyzacji liniowej, jego niezamortyzowana wartość stanie się kosztem w momencie sprzedaży.

Jest to zgodne z art. 24 ust. 2 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych: *“(...) Dochodem z odpłatnego zbycia składników majątku (...) wykorzystywanych na potrzeby działalności gospodarczej (...) jest przychód z odpłatnego zbycia składników majątku (...), a w pozostałych przypadkach dochodem lub stratą jest różnica między przychodem z odpłatnego zbycia a:*

- 1) *wartością początkową wykazaną w ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, z zastrzeżeniem pkt 2, powiększona o sumę odpisów amortyzacyjnych, o których mowa w art. 22h ust. 1 pkt 1, dokonanych od tych środków i wartości (...)”*

Wariant II - wykup na osobę prywatną

W tym wariantcie samochód nie wchodzi w skład majątku przedsiębiorstwa, staje się własnością prywatną przedsiębiorcy.

Na początku warto się odnieść do art. 10 ust. 1 pkt 8 lit. d ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, który mówi, że źródło przychodów stanowi *„odpłatne zbycie (...) innych rzeczy - jeżeli odpłatne zbycie nie następuje w wykonaniu działalności gospodarczej i zostało dokonane: w przypadku odpłatnego zbycia (...) innych rzeczy - przed upływem pół roku, licząc od końca miesiąca, w którym nastąpiło nabycie”*.

Z przywołanego przepisu wynika, że aby nie zapłacić podatku dochodowego od sprzedaży samochodu wykupionego z leasingu, ze sprzedażą należy poczekać 6 miesięcy.

Tak było jednak do końca 2021 roku.

Z dniem 1 stycznia 2022 r. Polski Ład wprowadził do ustawy o PIT art. 10 ust. 2 pkt 4, który ma zastosowanie do składników nabytych po dniu 31.12.2021. Zgodnie ze wspomnianym przepisem, przepisów art. 10 ust. 1 pkt 8 nie stosuje się do odpłatnego zbycia:

4) składników, o których mowa w art. 14 ust. 2 pkt 19, nawet jeżeli przed zbyciem zostały wycofane z działalności gospodarczej, a między pierwszym dniem miesiąca następującego po miesiącu, w którym składniki te zostały wycofane z działalności gospodarczej, i dniem ich odpłatnego zbycia nie upłynęło 6 lat.

W art. 14 ust. 2 pkt 19 mowa jest o składnikach użytkowanych na podstawie umowy leasingu.

Przykład

Przedsiębiorca używał do celów działalności gospodarczej samochodu osobowego na podstawie umowy leasingu.

I wariant :

Wykup samochodu nastąpił do majątku prywatnego w grudniu 2021 roku

Podatnik zapłaciłby podatek dochodowy od sprzedaży samochodu, jeśli do tej sprzedaży doszłoby do 30 czerwca 2022 r. (pół roku, licząc od końca miesiąca, w którym nastąpiło nabycie).

Zbycie samochodu po dniu 30 czerwca 2022 r. nie będzie stanowiło przychodu.

II wariant:

Wykup samochodu nastąpił do majątku prywatnego w marcu 2023 roku.

Sprzedaż pojazdu bez obowiązku zapłaty podatku dochodowego możliwa jest dopiero 1 kwietnia 2029 r.

III wariant:

Wykup samochodu nastąpił do majątku firmowego w marcu 2023 roku.

W momencie sprzedaży samochodu podatnik zobowiązany jest rozpoznać przychód z działalności gospodarczej. Nie ma tu znaczenia czas, jaki upłynął od momentu wykupu.

2. Sprzedaż samochodu po wycofaniu z działalności

Podatnik, który wykorzystuje w firmie samochód osobowy, może podjąć decyzję o jego wycofaniu na cele prywatne.

Wycofując samochód z działalności gospodarczej sporządzić należy protokół przekazania środka trwałego. Środek trwały trzeba również wykreślić z ewidencji środków trwałych i udokumentować to zdarzenie dowodem LT - likwidacja środka trwałego, uwzględniając w nim datę oraz przyczynę wycofania.

Warto podkreślić, że ostatni odpis amortyzacyjny można ująć w kosztach w miesiącu wycofania samochodu na cele prywatne.

Co do sprzedaży wycofanego z działalności środka trwałego, zwrócić należy uwagę na z art. 10 ust. 2 pkt 3 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Zgodnie z nim, generalnie jeżeli odpłatne zbycie składników majątku nastąpi w ciągu 6 lat, licząc od pierwszego dnia miesiąca następnego po miesiącu wycofania środka trwałego, to operacja zostanie zakwalifikowana jako przychód z działalności gospodarczej i będzie podlegała opodatkowaniu podatkiem dochodowym.

Bez konsekwencji na gruncie podatku dochodowego, podatnik może sprzedać środek trwały dopiero po upływie terminu 6 lat licząc od pierwszego dnia miesiąca następnego po miesiącu wycofania środka trwałego.

Przykład

Przedsiębiorca 1 maja 2015 roku wycofał samochód z firmy. 10 czerwca 2023 roku postanowił go sprzedać. Czy sprzedaż ta będzie podlega opodatkowaniu w ramach działalności?

Od wycofania środka trwałego minęło ponad 6 lat, więc przychodu z tego tytułu nie należy wykazywać w przychodach firmowych.

3. Konsekwencje podatkowe braku ubezpieczenia AC

Wykorzystywanie samochodu w działalności gospodarczej wiąże się z ryzykiem kradzieży, a także wypadków i związaną z tym likwidacją lub powypadkowym remontem auta.

Jednocześnie, przedsiębiorcy często szukają oszczędności i w związku z tym rezygnują z dobrowolnego ubezpieczenia AC, opłacając wyłącznie obowiązkowe ubezpieczenie OC.

Ubezpieczenie AC swoim zakresem obejmuje generalnie: szkody powstałe zarówno w ruchu drogowym, jak i poza nim, również podczas garażowania lub parkowania pojazdu. Mogą to być szkody spowodowane przez osoby trzecie lub zdarzenia losowe, np. pożar, gradobicie, kolizja, stłuczka parkingowa, kradzież czy wandalizm.

Poza brakiem odszkodowania w przypadku powyższych zdarzeń, rezygnując z ubezpieczenia AC, przedsiębiorca powinien również liczyć się z konsekwencjami na gruncie podatku dochodowego.

Zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 48 nie uważa się za koszty uzyskania przychodów:

strat powstałych w wyniku utraty lub likwidacji samochodów oraz kosztów ich remontów powypadkowych, jeżeli samochody nie były objęte ubezpieczeniem dobrowolnym.

W związku z powyższym, brak ubezpieczenia AC uniemożliwia ujęcie w kosztach uzyskania przychodów wydatków związanych z powypadkową naprawą samochodu. Należy tutaj podkreślić, że dotyczy to wyłącznie naprawy powypadkowej. Remonty bieżące nie zostały wyłączone z kosztów podatkowych.

Warto podkreślić również, że brak ubezpieczenia AC nie wyklucza odliczenia podatku VAT od poniesionych kosztów.

Trzeba mieć również na uwadze, że omawiany przepis art. 23 ust. 1 pkt 48 nie odnosi się wyłącznie do wypadków komunikacyjnych. Dyrektor Izby Skarbowej w Katowicach w interpretacji indywidualnej z dnia 14 października 2010 r., (sygn. IBPBI/1/415-677/10/AB), stwierdził:

“Z powyższej regulacji wynika zatem, iż jedynym kryterium wyłączającym możliwość zaliczenia strat powstałych w wyniku utraty lub likwidacji samochodów oraz wydatków związanych z remontem powypadkowym samochodu do kosztów uzyskania przychodów jest brak dobrowolnego ubezpieczenia samochodu.

Przepisy ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych nie definiują pojęcia „wypadek”. Zauważyć jednak należy, że w języku potocznym pod pojęciem „wypadek” należy rozumieć specyficzne, nieoczekiwane, nietypowe i niezamierzone działania zewnętrzne, które występuje w określonym miejscu i czasie, bez widocznej przyczyny (vide: Wikipedia Wolna Encyklopedia, <http://wikipedia.org>). Nie ulega tym samym wątpliwości, że pod pojęciem „wypadek” mieszczą się również nietypowe i niezamierzone działanie zewnętrzne typu powódź, pożar, itp.

(...)

Z konstrukcji cytowanego powyżej art. 23 ust. 1 pkt 48 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz przytoczonego znaczenia pojęcia „wypadek” wynika, że ustawodawca pod pojęciem tym rozumie wszelkie nieprzewidziane zdarzenia powodujące, iż samochód utracił swe dotychczasowe wartości użytkowe i wymaga naprawy.

W świetle powyższego, nieistotnym jest źródło niezamierzonego zdarzenia, tj. czy to jest wypadek komunikacyjny, czy też wypadek (zdarzenie) o podłożu naturalnym. Jeżeli samochód nie był ubezpieczony, brak jest podstaw do zaliczenia do kosztów uzyskania prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej wydatków poniesionych na remont powypadkowy samochodu.”

4. Leasing samochodu osobowego - czy istnieje możliwość skorzystania z dwóch limitów 150.000 zł?

Czy transakcja wykupu przedmiotu leasingu jest transakcją odrębną podatkowo od samego leasingu? Odpowiedź na to pytanie ma kluczowe znaczenie dla ustalenia, czy przedsiębiorcy przysługują dwa limity 150.000 zł.

Umowa leasingu to umowa nazwana w kodeksie cywilnym, a także każda inna umowa, na mocy której jedna ze stron, zwana finansującym, oddaje do odpłatnego używania albo używania i pobierania pożytków na warunkach określonych w ustawie drugiej stronie, zwanej korzystającym, podlegające amortyzacji środki trwałe lub wartości niematerialne i prawne, a także grunty oraz prawo wieczystego użytkowania gruntów (art. 23a pkt 1 ustawy o PIT).

Z art. 23 ust. 1 pkt 47a ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych wynika, że nie uważa się za koszty uzyskania przychodów dotyczących samochodu osobowego opłat wynikających z umowy leasingu, o której mowa w art. 23a pkt 1, umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze, z wyjątkiem opłat z tytułu składek na ubezpieczenie samochodu osobowego, w wysokości przekraczającej ich część ustaloną w takiej proporcji, w jakiej kwota 150.000 zł pozostaje do wartości samochodu osobowego będącego przedmiotem tej umowy. W przypadku samochodu osobowego będącego pojazdem elektrycznym lub napędzanym wodorem kwota limitu wynosi 225.000 zł.

Jak natomiast wynika z art. 23 ust. 5c, w przypadku samochodu osobowego oddanego do używania na podstawie umowy leasingu, o której mowa w art. 23a pkt 1, powyższy limit stosuje się do tej części opłaty, która stanowi spłatę wartości samochodu osobowego (części kapitałowej). Wartość ta powinna wynikać z umowy leasingu i odzwierciedlać jego wartość rynkową.

Z kolei w art. 23 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy, ustawodawca wyłączył z kosztów uzyskania przychodów odpisy z tytułu zużycia samochodu osobowego, dokonywane według zasad określonych w art. 22a-22o, w części ustalonej od wartości samochodu przewyższającej kwotę:

- a) 225.000 zł - w przypadku samochodu osobowego będącego pojazdem elektrycznym oraz w przypadku samochodu osobowego będącego pojazdem napędzanym wodorem,
- b) 150.000 zł - w przypadku pozostałych samochodów osobowych.

W związku z powyższym, uznać należy, że wykup samochodu z leasingu stanowi transakcję odrębną podatkowo od samego leasingu, a co za tym idzie podatnikowi przysługują dwa limity 150.000 zł:

- pierwszy limit liczyć należy dla umowy leasingu, a więc dla czynszu inicjalnego i rat miesięcznych,
- drugi limit liczyć należy dla ewentualnych odpisów amortyzacyjnych dokonywanych po wykupie samochodu, będącego przedmiotem leasingu operacyjnego.

Stanowisko takie potwierdza interpretacja indywidualna Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z dnia 02.08.2022 r. sygn. 0113-KDIPT2-1.4011.451.2022.2.MZ.

5. Samochód osobowy używany do celów mieszanych - jak ustalić przychód z tytułu odszkodowania?

Ustawodawca ustalił ograniczenia w zakresie uwzględniania w kosztach uzyskania przychodów, wydatków dotyczących samochodów osobowych, używanych zarówno w działalności gospodarczej, jak i prywatnie. Kosztem mogą być wydatki związane z używaniem samochodów osobowych używanych do celów mieszanych w wysokości 75%, przy czym wydatki te obejmują również VAT, który nie podlega odliczeniu.

W związku z tym pojawia się pytanie: Skoro w kosztach uwzględniane jest tylko 75% wydatków dotyczących takiego samochodu, to czy w przypadku otrzymania odszkodowania z ubezpieczenia, w związku ze szkodą na takim samochodzie, stanowi ono przychód również w wysokości 75%?

Zacznijmy od początku.

Zgodnie z art. 14 ust. 2 pkt 12 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, przychód z działalności gospodarczej stanowi również otrzymane odszkodowania za szkody dotyczące składników majątku związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą lub z prowadzeniem działów specjalnych produkcji rolnej.

Powstaje on w momencie:

- wpływu środków pieniężnych na rachunek bankowy podatnika lub
- w dacie przekazania przez ubezpieczyciela odszkodowania do warsztatu samochodowego, który wykonał naprawę samochodu.

Jeśli natomiast chodzi o wysokość odszkodowania z tytułu szkody komunikacyjnej, którą należy uwzględnić w przychodach, jest to pełna kwota otrzymana od ubezpieczyciela. Nie ma tutaj znaczenia wysokość wydatków na naprawę uwzględnionych w kosztach uzyskania przychodów.

Należy tutaj zwrócić również uwagę na art. 14 ust. 3 pkt 3a ww. ustawy, zgodnie z którym do przychodów nie zalicza się zwróconych innych wydatków niezaliczonych do kosztów uzyskania przychodów. Odszkodowanie za szkodę komunikacyjną jest wykonaniem świadczenia z umowy ubezpieczenia, a nie zwrotem środków, w związku z tym powołany przepis nie będzie miał zastosowania, a **otrzymane od ubezpieczyciela środki stanowią będą przychód podatkowy w pełnej wysokości.**

Dziękuję za uwagę

Ewelina Dulęba